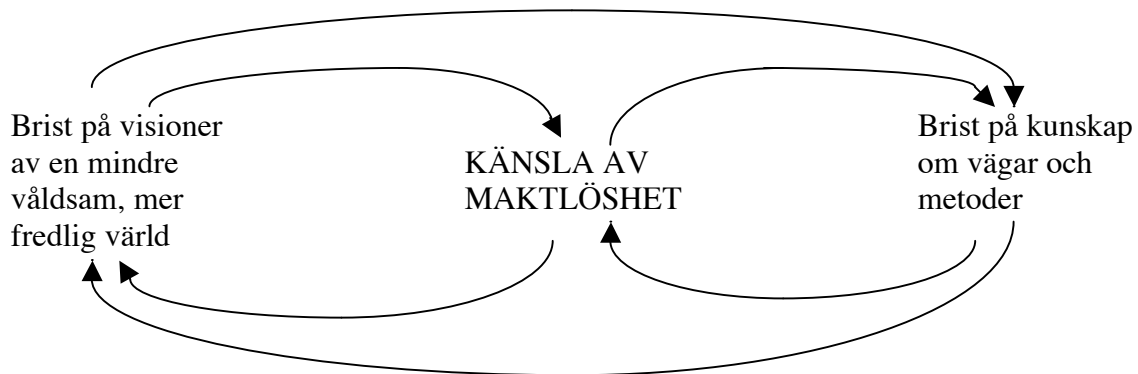

Två spiraler

Jag ser för mig två spiraler som är varandras motsats. De har att göra med människors föreställningar om direkt och indirekt våld på global lika väl som lokal nivå. Den första spiralen ger en bild av processen vid ökande känsla av maktlöshet, den andra en liknande process av växande känslor av personlig kraft och förmåga. Dessa två spiraler illustreras i figurerna nedan.

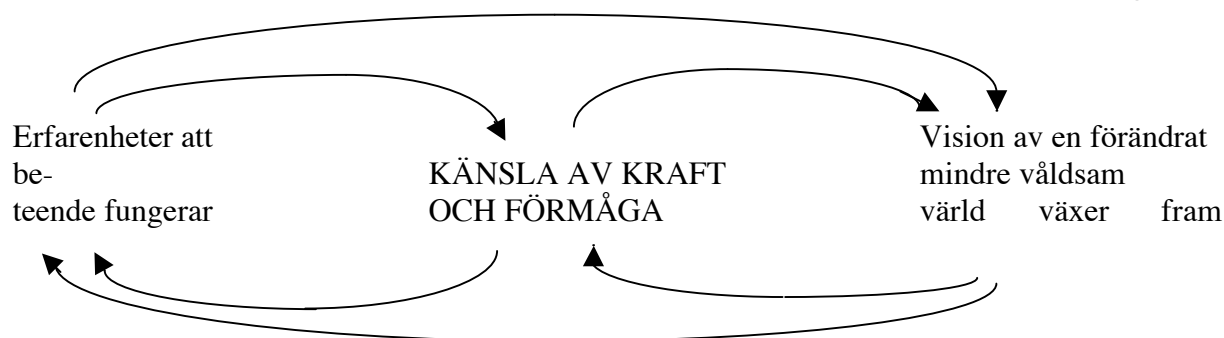

Figur 1 Känsla av maktlöshet i relation till våld på mikro- och makronivån. En ond spiral som ger en bild av en process av återkoppling (feedback).

Känslor av maktlöshet rörande våldet i samhället är vanligt förekommande. Detta har att göra med två saker: brist på visioner av hur en värld med mindre våld skulle kunna fungera samt brist på kunskap om — och tilltro till — möjliga vägar att skapa en sådan värld.

Brist på visioner ger upphov till känslor av maktlöshet vilka leder till pessimism. Längtan efter kunskap om vägar och metoder stympas. Förträngning (och bortträngning) är viktigt här. Brist på kunskaper om vägar leder i sin tur till en känsla av ännu större maktlöshet och detta försvagar ytterligare visionen. Vi får en spiral av ökande maktlöshet.

Den andra spiralen är god. *Nu får individer och grupper av människor erfarenhet av förändrat beteende som fungerar.* De kan ha lyckats att hantera konflikter på ett sådant sätt att de fått positivt gensvar, eller de kan ha involverats i arbete för en förbättrad miljö eller för ökad solidaritet med svaga grupper. De kan, kort sagt, ha upplevt positiva förändringar till följd av egna aktiviteter. De kommer då att få en känsla av ökad kraft och förmåga. De får en vision av en mindre våldsam, mer fredlig värld. Detta kommer i sin tur att leda till känslor av personlig kraft och ökat hopp, och individerna och grupperna kommer att bli redo att engagera sig i fler aktiviteter som ger dem ytterligare positiva erfarenheter.

Figur 2 Känsla av kraft och förmåga i relation till våld på mikro- och makronivån. En god spiral som ger en bild av en process av återkoppling (feedback).

Dessutom kommer kunskap och positiva erfarenheter att öka när fler och fler individer blir engagerade och påverkar varandra. Allt fler människor kommer att röra sig från den första spiralen till den andra.

Här krävs ett förtydligande: Jag ser det inte så att vi människor antingen befinner oss i den ena eller andra spiralen. Det är snarare så att vi i olika sammanhang känner oss mer eller mindre maktlösa eller mer eller mindre kompetenta och starka. Vi befinner oss så att säga på ett kontinuum, en linje, mellan upplevelse av maktlöshet och känsla av kraft och förmåga. På denna rör vi oss fram och tillbaka i relation till olika företeelser. Detta förändrar dock inte resonemanget ovan. Vi kan, genom goda erfarenheter och känsloupplevelser, komma att känna oss mindre maktlösa än tidigare och bli beredda att arbeta och satsa mer.

Det hör till skolans uppgifter att ge barn och ungdomar kraft och beredskap att visa solidaritet med svaga grupper och att verka mot våld. *Apati, passivitet och känslor av brist på mening avtar när eleverna får goda erfarenheter av egna och andras aktiviteter.* Erfarenheter från mikronivån påverkar på sikt handlingsberedskapen på makronivån genom att de unga får ökad självtillit och genom att kunskap om vägar och metoder växer. Deras beredskap att verka för förändring som har till mål att minska strukturellt lika väl som direkt (fysiskt och psykiskt) våld kommer att öka.